

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/152/2017
Identifikačné číslo spisu: 1413225634
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1413225634.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J. J. X., M., bývajúceho v L., zastúpeného JUDr. Tijanou Čečezovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Drieňová 76/17, proti žalovanej Generali Poistovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 3/A, IČO: 35 709 332, o plnenie poistnej povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV, pod sp.zn. 7C/78/2013, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2016 sp.zn. 2Co/274/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhrada trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 23. februára 2016, č.k. 7C/78/2013-173 nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil znalca A., znalca z odboru cestná doprava - technický stav cestných vozidiel, vo veci o plnenie poistnej povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy. Znalcovi bola uložená povinnosť zodpovedať na otázky : 1/ či je z technického hľadiska možné pri riadne zatiahnutej ručnej brzde, aby sa motorové vozidlo dalo do samovoľného pohybu 2/ a ak áno, pri akom stupni sklonu príslušnej podkladovej plochy je možné, že by váha motorového vozidla prekonala riadne zatiahnutú ručnú brzdú a dala motorové vozidlo do pohybu, 3/ či sa mohlo dať motorové vozidlo samovoľne do pohybu na základe nedostatočného (čiastočného) zatiahnutia ručnej brzdy. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca odvolanie.

2. Krajský súd v Bratislave uznesením z 31. októbra 2016 sp.zn. 2Co/274/2016 odvolanie žalobcu odmietol z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné (§ 386 ods. 1 písm. c/ CSP). Vzhľadom na uvedené odvolací súd sa preto nemohol zaoberať námietkou odvolateľa, že v danom prípade neboli splnené podmienky pre vydanie predmetného uznesenia. Nebola tiež opodstatnená námietka, že súd prvej inštancie svojim postupom odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. V prípade, že žalobca nebude spokojný so znaleckým posudkom, má možnosť vzniesť proti

nemu námietky v konaní vo veci samej.

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním a jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“); navrhol, „aby v celom rozsahu najvyšší súd zrušil tri uznesenia, ktorými bol ustanovený znalec na posúdenie vecí, ktorá nie je predmetom sporu, je v rozpore s platnými zákonmi Slovenskej republiky a je výsledkom nezákonného pozmenenia podstaty sporu, hoci súdy sú viazané žalobou“ (uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 3. júna 2015 č.k. 7C/78/2013-137, uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 23. februára 2016 č.k. 7C/78/2013- 173 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 16. októbra 2016 sp.zn. 2Co/274/2016). Dovolateľ tiež navrhol, „aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uložil menovaným súdom, aby konali v skutočných medziach alternatívnej žaloby z 30. decembra 2013 pod. sp.zn. 7C/78/2013. Žiadal vrátiť vec na nové konanie priamo súdu prvej inštancie aj z dôvodu nekonania súdu prvej inštancie o žalobnom návrhu žalobcu už štyri a pol roka, žalobca je názoru, že súd konal len v neoprávnenom súdom pozmenenom spore“. Namietal, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Mal za to, že výrokom, ktorým súd nariadil úkon súdneho znalca, bolo na prvom mieste popreté jeho právo na to, aby súd rozhodoval vo veci určenej v alternatívnej žalobe, nakoľko žaloba spočíva v tom, že škodovú udalosť v zákonom určenej lehote žalovaná uznala za poistnú udalosť, súhlasila so zadaním vozidla do opravy, požadovala len predložiť faktúru. V súvislosti s tým poukázal na právnu úpravu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého žalovaná môže šetriť rozsah poistnej udalosti, teda uznanie existencie poistnej udalosti musí predchádzať šetreniu. Písomné uznanie záväzku predpokladá, že v danom rozsahu v danom čase záväzok existoval. Odopretie plnenia na základe omeškaného tvrdenia o výluke a v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka je odmietnutie neplatné. Namietal ďalej, že ustanovenie znalca spočíva na podstatnom pozmenení žaloby, na vypustení neplatnosti odmietnutia poistného plnenia pre viacnásobné uznanie poistnej udalosti, čo je vlastne už pozmeňovaním žalobného návrhu, lebo súd v tomto predmete sporu môže konať iba v medziach žaloby, sám ju nemôže zmeniť. Poukázal na to, že súd musí pred vydaním rozhodnutia prejednať so stranami potrebu ustanovenia znalca, čo neurobil. V súvislosti s tým namietal aj nedoručenie vyjadrení a návrhov žalovanej, ktoré mu súd ani na opakované písomné výzvy nedoručil. Uvedené skutočnosti sú dôkazom toho, že obidva súdy porušili jeho základné právo konať pred súdom a právo na spravodlivý súdny proces. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu ohľadne otázky neprípustnosti odvolania voči napadnutému rozhodnutiu tak podľa CSP, ako aj za platnosti predchádzajúcej právnej úpravy. Ďalej namietal nevykonanie ani jedného ním navrhnutého dôkazu a nezistenie skutkového stavu s poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (III. ÚS 61/94 Sb., IV. ÚS 57/04, I. ÚS 273/06 Sb.). Odvolací súd napriek tomu rozhodol o odvolaní a potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie bez toho, aby objasnil vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, lebo uznesenie bolo vydané neoprávnené v pozmenenej žalobe, t.j. neexistujúcej žalobe. Namietal, že odvolací súd rozhodol bez pojednávania, teda znemožnil stranám vyjadriť sa k veci a jeho rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa v plnej miere stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie o nariadení znaleckého dokazovania a rovnako s názorom odvolacieho súdu o neprípustnosti odvolania voči uzneseniu, ktorým sa upravuje vedenie konania. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, nakoľko nie sú splnené podmienky ohľadne jeho prípustnosti.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp.zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je

absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby aj právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

7. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol Civilný sporový poriadok v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania, ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp.zn. II. ÚS 172/03].

10. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

12. Pod pojmom „vec sama“ sa rozumie vec, ktorá je predmetom konania, pre ktorú sa spor (konanie) vedie. V konaní, v ktorom ide o rozhodnutie sporu o právo medzi stranami, ktoré stoja proti sebe v postavení žalobcu a žalovaného, sa za vec samu považuje nárok uplatnený žalobou, o ktorom má byť v

príslušnom konaní vecne rozhodnuté. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. O konečné rozhodnutie súdu v zmysle ustanovenia § 420 CSP ide v situácii, keď odvolací súd nemôže vo veci rozhodnúť meritorne, pretože sú tu také prekážky, pre ktoré nemohol žalobu prejednať, konanie končí procesným rozhodnutím bez toho, aby sa vec sama vecne prejedнала (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 8 Cdo 45/2017, 8 Cdo 71/2017).

13. Podľa § 207 ods. 1 CSP ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca. Ak súd ustanovil viacerých znalcov, môžu vypracovať spoločný posudok.

14. Súd môže nariadiť aj znalecké dokazovanie. O nariadení znaleckého dokazovania súd rozhoduje uznesením, ktoré doručuje všetkým stranám. Proti uzneseniu nie je možné podať odvolanie (§ 357 CSP).

15. Podľa § 257 ods. 1, ods. 2 CSP súd je viazaný uznesením, len čo ho vyhlásil; ak nebolo vyhlásené, len čo ho vydal. Súd nie je viazaný uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania.

16. V zásade platí, že súd je viazaný uznesením od okamihu, keď ho vyhlásil; ak ho nevyhlásil, súd je ním viazaný okamihom jeho vydania. Uznesenia, ktorými sa upravuje vedenie konania, zostávajú bez vplyvu na rozhodnutie vo veci samej a nemôžu privodiť vážnejšiu ujmu na právach strán sporu. Týkajú sa spravidla takých otázok, ktoré v záujme hospodárneho vedenia konania vyžadujú rýchlejšie riešenie bez toho, že by odopretie možnosti opravného prostriedku mohlo byť na ujmu práv strán sporu. Súd nie je týmito uzneseniami viazaný a môže ich zmeniť, prípadne vydať nové uznesenie, ktorým bude otázka vedenia konania upravená inak, pričom výslovné zrušenie predchádzajúceho uznesenia nie je potrebné. Uzneseniami, ktorými sa upravuje vedenie konania, sú napríklad uznesenie o predĺžení lehoty (§ 118 ods. 2 CSP), uznesenie o spojení vecí na spoločné konanie alebo vylúčenie vecí na samostatné konanie (§ 147 ods. 4 CSP), uznesenie o vyhlásení dokazovania za skončené (§ 182 CSP), uznesenie o ustanovení znalca (§ 207 CSP), uznesenie o odročení pojednávania a pod.

17. V danom prípade žalobca uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP a napadol ním uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd odmietol jeho odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým súd nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil znalca. Takéto rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania a ustanovení znalca je uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 315/2015), pričom proti nemu nie je prípustné odvolanie (§ 357 CSP). Správne preto postupoval odvolací súd, keď odvolanie žalobcu bez toho, aby ho vecne preskúmal, ako neprípustné odmietol. O žalobe žalobcu o plnenie poisťnej povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy súd naďalej koná.

18. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania uvádzaná žalobcom z § 420 CSP nevyplýva.

19. Dovolateľ zároveň prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

20. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

21. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím, ktoré je vymedzené v § 421 ods. 1 CSP, teda nesmeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, je neprípustné a jeho preskúmanie z namietaných dovolacích dôvodov je irelevantné. Dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci možno uplatniť len vo vzťahu k rozhodnutiam, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 421.

22. V predmetnej veci však nejde ani o jeden z vymenovaných prípadov. Rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním žalobcu nie je rozhodnutím vo veci samej, a ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí a zároveň nie sú splnené ani podmienky ohľadne prípustnosti uvedené v § 421 ods. 1 CSP; dovolanie smeruje voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo odvolanie odmietnuté, preto ho podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP ako procesne neprípustné odmietol.

23. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo jej preukázateľne žiadne trovy nevznikli.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.